

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra obchodu a financí



Teze bakalářské práce

Dopad změn právní úpravy DPH na výnos daně

Veronika Hrzánová

© 2018 ČZU v Praze

Souhrn

Bakalářská práce s názvem „Dopad změn právní úpravy DPH na výnos daně“ se zabývá rozborem jednotlivých novel zákona o dani z přidané hodnoty za sledované období let 2006 – 2016 a jejich teoreticky možným vlivem na výnos daně za dané období. V teoretické části práce je vysvětlen vznik a původ výběru daně, charakteristika daně z přidané hodnoty a základní pojmy používané v zákoně o dani z přidané hodnoty. V praktické části jsou podrobně rozebrány jednotlivé novely za sledované období let 2006 – 2016. U každé novely jsou identifikovány a rozepsány nejvýznamnější změny daňového systému, které se z novely vyplývají. Následně je porovnán výběr inkasa za dané období ve vztahu k uvedeným novelám, s cílem zhodnotit, zda uvedené právní úpravy daně z přidané hodnoty mohou mít potenciálně vliv na změnu výnosu daně.

Klíčová slova: daň z přidané hodnoty, zákon, osoba povinná k dani, plátce, přenesená daňová povinnost, základ daně, sazba daně, zdanitelná plnění, nespolehlivá osoba, místo plnění, Evropská unie

Úvod

Tato práce se zabývá problematikou daně z přidané hodnoty. Daň z přidané hodnoty byla v České republice zavedena od 1. 1. 1993, kdy nahradila daň z obratu. V souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie je daň z přidané hodnoty od 1. 5. 2004 upravena zákonem č. 235/2004 Sb., v platném znění.

Cíl práce

Cílem práce je zhodnotit potencionální vliv změn právní úpravy daně z přidané hodnoty na výnos DPH od roku 2006 do roku 2016. Tato práce má za úkol zmapovat a vyhodnotit jednotlivé novely tohoto zákona a jejich dopad na výnos při výběru daně z přidané hodnoty v České republice, s důrazem na sazby daně. Dalším bodem práce je vyhodnotit, u které z novel je předpoklad nejvyššího přínosu, která byla nejrozsáhlejší a která měla minimální význam pro státní rozpočet.

Metodika

Bakalářská práce je rozdělena na dvě části, teoretickou a praktickou. V teoretické části je stručně popsán vznik a původ výběru daně, tzn. charakteristika daně a členění daní. Dále jsou zde vysvětleny základní pojmy zákona o dani z přidané hodnoty – předmět daně, územní působnost, obrat, daňové subjekty (osoby povinné k dani, skupina, plátcí, identifikované osoby), místo plnění, vymezení plnění (dodání zboží, poskytnutí služby, pořízení zboží z jiného členského státu, třístranný obchod uvnitř Evropské unie, dovoz zboží), uskutečněné plnění a vznik povinnosti daň přiznat a zaplatit, základ daně, sazby daně, osvobození od daně bez nároku na odpočet daně, osvobození od daně s nárokem na odpočet daně, odpočet daně, režim přenesení daňové povinnosti, nespolehlivý plátc, nespolehlivá osoba. Tyto pojmy jsou čerpány z platného zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, v platném znění pro rok 2017. Tímto zákonem se musí řídit všichni plátcí daně z přidané hodnoty – fyzické osoby, právnické osoby a zahraniční osoby, které podnikají na území České republiky.

V praktické části jsou popsány jednotlivé novely zákona č. 235/2004 Sb., v platném znění od roku 2006–2016. U jednotlivých novel jsou vybrány nejvýznamnější změny, které se vztahují k dané novele. Údaje jsou čerpány z daných zákonů, ve kterých byly jednotlivé novely zákona o dani z přidané hodnoty uvedeny. Novely jsou zařazeny do různých

schvalovacích řízení, např. v zákoně č. 230/2006 Sb., o státní statistické službě. Je zde uveden souhrn všech novel s uvedením, kdy nastala jejich účinnost. Tato část obsahuje vývoj základní a snížené sazby daně od roku 2006 – 2016. Jsou zde také shrnuty platné změny zákona a změny, které sice byly schváleny, ale než nastala jejich účinnost, byly zrušeny. Ve výsledku je proveden rozbor vývoje inkasa pomocí ukazatele vývoje časové řady. K tomuto rozboru jsou použita data, která jsou k dispozici na webových stránkách Ministerstva financí, Generálního finančního ředitelství a Českého statistického úřadu. Tento rozbor je porovnán k nejvýznamnějším změnám v zákoně o dani z přidané hodnoty za sledované období a je provedeno vyhodnocení zjištěných výsledků. Dále je vyhodnoceno, které z novel měly největší přínos pro výběr inkasa, které byly nejrozsáhlejší a které měly minimální vliv.

Závěr

Tato práce měla zhodnotit, jaký mají potenciaální vliv změny právní úpravy daně z přidané hodnoty na výnos daně ve sledovaném období let 2006 - 2016.

V první polovině této práce je, kromě základního principu daně z přidané hodnoty, graficky znázorněn podíl veřejných rozpočtů na výnosu daně z přidané hodnoty. Je zde znázorněno, že největší výnos daně z přidané hodnoty získává státní rozpočet (cca 69,18%), rozpočty obcí (cca 21,4%), rozpočty krajů (cca 8,92%) a nakonec rozpočet Evropské unie (cca 0,5%).

V praktické části této práce jsou popsány jednotlivé právní úpravy zákona o dani z přidané hodnoty za sledované období let 2006 – 2016, u kterých lze předpokládat vliv na výnos daně z přidané hodnoty. Dále je zde graficky zpracován vývoj základní a snížené sazby daně, ze kterého je patrné, jak se uvedené sazby vyvíjely. Následně bylo provedeno zkoumání vývoje ukazatele růstu inkasa daně z přidané hodnoty. Při tomto zkoumání bylo zjištěno, že největší propad při výběru inkasa nastal v roce 2009, což bylo v první řadě ovlivněno vývojem ekonomické situace v České republice, a až následně lze předpokládat, že na tento stav měla vliv právní úprava daně z přidané hodnoty, kdy od 1. 4. 2009 začala platit možnost uplatnit odpočet daně při nákupu osobního auta. Nejvyšší nárůst při výběru inkasa nastal v roce 2013, kdy se začala zlepšovat ekonomická situace České republiky a zároveň bylo přijato několik zásadních změn v zákoně o dani z přidané hodnoty, které mohly mít potenciaální vliv na tomto nárůstu. Jednalo se o zvýšení obou sazeb daně, zavedení institutu nespolehlivého plátce, zveřejňování účtů v registru plátců DPH, ručení pro příjemce zdanitelného plnění za

daň nezaplacenou poskytovatelem zdanitelného plnění. Co se týká celkového shrnutí přínosu jednotlivých novel na výběr inkasa, tak z uvedených výsledků je patrné, že nejvyšší přínos měly novely schvalované v roce 2012 (zejména novela zákona č. 502/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů), které byly účinné od roku 2013. Nejrozsáhlejší byly novely upravené v zákonech č. 302/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů (rok 2008), č. 489/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů (rok 2009), č. 47/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů (rok 2011), č. 502/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů a další související zákony (rok 2012) a č. 196/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů (rok 2014). U těchto novel lze předpokládat pozitivní vliv při výběru inkasa daně z přidané hodnoty. Minimální dopad na výnos inkasa lze předpokládat u novel schvalovaných v letech 2006, 2010 a 2015, zde se jednalo pouze o terminologické změny. Z uvedených zjištění je zřejmé, že změny právní úpravy jsou pouze jednou z částí, která ovlivňuje výběr inkasa DPH. Dalšími zásadními faktory jsou zejména ekonomický vývoj České republiky, dále pak působení zahraničních firem na českém trhu, čerpání nadměrných odpočtů, zejména při dodání zboží do JČS a vývozu zboží do třetích zemí, a samozřejmě kontrolní činnost finanční správy. Finanční správa je v tomto ohledu svazována nedostatečnou kapacitou, kterou má k dispozici při kontrolní činnosti daně z přidané hodnoty. Toho využívají podnikatelé ke svému prospěchu, a to zejména registrováním svých firem ve velkých městech, především v Praze. Toto by se dalo zlepšit posílením pracovníků na kontrolních odděleních Finančních úřadů, kteří by se zaměřovali na kontrolu daně z přidané hodnoty, zpřísněním možnosti registrace k dani z přidané hodnoty, respektive posuzování jednotlivých žádostí o registraci, a následné prověřování těchto žádostí, zda jsou oprávněné či ne. Další možností ke zlepšení by jistě bylo zjednodušení posuzování institutu nespolehlivého plátce a jeho následné uplatnění v praxi. Zároveň by bylo potřeba upravit daňový řád, kterým se musí pracovníci finanční správy řídit při prováděných kontrolách či místních šetřeních.

Seznam použitých zdrojů – vybrané bibliografické citace

- BERGER, Wolfgang, KINDL, Caroline, WAKOUNIG, Marian, Směrnice ES o dani z přidané hodnoty, Praha: 1. VOX 2010. ISBN 978-80-86324-83-8
- BRANDEJS, Tomáš, DRÁBOVÁ, Milena, DUŠEK, Michal, HOLUBOVÁ, Olga, TOMÍČEK, Milan, Zákon o dani z přidané hodnoty – komentář, Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2017. ISBN 978-80-7552-569-7
- BUGRI, Štefan, PRIBIŠOVÁ, Emília, Ekonomika Evropské unie II: informační příručka Ministerstva financí České republiky, Brno: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. ISBN 978-80-86710-47-1
- DUŠEK, Jiří, DPH 2017 – zákon s přehledy, Praha: GRADA Publishing, 2017. ISBN 978-80-271-0427-7
- GALOČÍK, Svatopluk, PAIKERT, Oto, DPH 2009 výklad s příklady, Praha: GRADA Publishing 2009. ISBN 978-80-247-2804-9
- GALOČÍK, Svatopluk, PAIKERT, Oto, DPH 2017 výklad s příklady, Praha: GRADA Publishing 2017. ISBN 978-80-271-0428-4